

DisBalans: Financiële middelen en lokale keuzes van decentrale overheden

Symposium ter gelegenheid van 30 jaar COELO
5 oktober 2023
Atrium VNG, Nassaulaan 12, 2514 JS Den Haag
Dagvoorzitter: Elisabeth van den Hoogen

Toegang gratis, aanmelden verplicht. Het aantal beschikbare plaatsen is beperkt. Opgeven kan door een bericht te sturen aan COELOsymposium@rug.nl, graag met vermelding van uw functie en uw werkgever.

Programma

13:30 Inloop

14:00 Welkom en inleiding

Edo Haan, voorzitter Stichting COELO en waarnemend burgemeester van Zwijndrecht

14:15 Onderdeel 1: Rijksuitkeringen soms moeilijk te besteden

Gemeenten en provincies zijn sterk afhankelijk van uitkeringen van de rijksoverheid. Een groot (en groeiend) deel van deze uitkeringen is echter incidenteel en mag niet worden ingezet voor structurele lasten. Een ander probleem is dat nieuwe rijksuitkeringen vaak pas laat bekend worden gemaakt zodat ze niet meer in de eigen begroting kunnen worden meegenomen. Dit frustrereert een evenwichtig meerjarig begrotingsbeleid bij decentrale overheden. Rekeningcijfers suggereren vervolgens dat gemeenten hun geld niet op krijgen. Wat is hieraan te doen? Meer vrijheid om incidentele middelen uit te geven? Of is dat riskant en moet het probleem bij de bron worden aangepakt?

Inleiding: Maarten Allers (directeur COELO) en Dylan Jong (onderzoeker COELO)

Reflectie: Irma de Wit (Senioradviseur Financieel beleid, Zoetermeer); Tom van der Lelij (Senioradviseur, Ministerie van Binnenlandse Zaken); Robert Strijk, (Oud-gedeputeerde, Provincie Utrecht)

15:00 Onderdeel 2 Lokale belastingen als instrument om eigen beleid te voeren?

Zeggenschap over de belasting die je betaalt is een fundamenteel onderdeel van democratie. Maar uit onderzoek blijkt dat veranderingen in de politieke samenstelling van raad of college niet leiden tot overeenkomstige veranderingen in het belastingbeleid. Na een belastingverhoging worden zowel en rechtse als linkse partijen door de kiezers afgestraft. Uit ander onderzoek blijkt dat een groot deel van de colleges vooraf vastlegt dat de gemeentelijke belastingen niet meer dan trendmatig zullen worden verhoogd (belastingplafond). Durven gemeenten hun belastingen nog wel te gebruiken als instrument om eigen beleid te voeren? Wat blijft er zo nog over van de (vermeende) rol van de lokale democratie bij het afwegen van kosten en baten van publieke voorzieningen? Kunnen we hier iets aan verbeteren?

Inleiding Maarten Allers (directeur COELO) en Joes de Natris (promovendus COELO en RUG)

Reflectie: Susanne Schilderman (wethouder, D66, Utrecht); Alexander Kreule (wethouder, VVD, Raalte), Simon Otjes (Universitair Docent, Universiteit Leiden).

15:45 Pauze

16:15 Onderdeel 3: Lokaal keuzes maken

Een belangrijk doel van de decentralisaties in het sociale domein van 2015 is het bevorderen van lokaal maatwerk. Tijdens verkiezingen en de daaropvolgende coalitieonderhandelingen moeten daarover beslissingen worden genomen. Maar hebben politici wel oog voor de lokale omstandigheden? Onderzoek laat zien dat partijen en colleges in ieder geval hun prioriteiten aanpassen aan die van de kiezer. Een andere voorwaarde om lokaal keuzes te kunnen maken is dat raadsleden voldoende informatie krijgen om beredeneerd te kunnen kiezen. De paragrafen lokale heffingen zijn verplicht gesteld om dit te bevorderen. Worden deze gezien als een 'moetje', of wordt hier echt werk van gemaakt? En hoe kan dit zo worden ingericht dat raadsleden hier ook echt iets aan hebben?

Inleidingen: Joes de Natris (promovendus COELO en RUG) en Corine Hoeben (Onderzoeker COELO)

Reflecties: Ingeborg ter Laak (wethouder, CDA Zoetermeer), Thijs Vos (gemeenteraadslid, Sleutelstad, Leiden), David Rietveld (Coördinator Gemeentefinanciën, Vereniging Nederlandse Gemeenten)

17:00 Borrel